

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
Кафедра іноземних мов професійного спрямування

**Методичні рекомендації
для самостійної роботи аспірантів
за навчальною дисципліною
«Іноземна мова для аспірантів»**

Рік навчання 1й, семестр 1й та 2й

Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Вид дисципліни:	обов'язкова
Факультет:	геології, географії, рекреації і туризму
Галузь знань:	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність:	С6 Географія та регіональні студії
Освітня програма	ОНП «Географія»
Форма навчання	денна

Методичні рекомендації схвалено
на засіданні кафедри іноземної мови професійного спрямування
від “15” травня 2025 року, протокол № 11
Завідувачка кафедри іноземної мови професійного спрямування

Ганна ГУСЕВА

Програму погоджено науково-методичною комісією Факультету
геології, географії, рекреації і туризму
Протокол № 7 від 27 серпня 2025 року
Голова науково-методичної комісії

Юлія ПРАСУЛ

Харків – 2025

Загальні положення щодо організації самостійної роботи здобувачів освіти. Самостійна робота здобувачів освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін, і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна» 2025 р.

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: вміння самостійно навчатися і критично мислити.

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача освіти денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів освіти передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувача. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і включають виконання рефератів, есе або мультимодальних презентацій, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять).

Зміст та організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною «Іноземна мова для аспірантів».

Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни складає для денної та заочної форми освіти 8 кредитів, тобто 240 годин для денної та заочної форми навчання.

Обсяг самостійної роботи для денної форми навчання складає 144 години для денної форми.

Розподіл годин для самостійної роботи по темах

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма	Форма контролю
I семестр			
1	Тема 1. Актуальні питання з граматики та лексики. Граматика: Артиклі. Прийменники. Займенники. Іменник та його категорії. Утворення множини іменників. Присвійний відмінок. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Числівник. Словотворення. Часи дієслів групи Indefinite (Active Voice). Порядок слів розповідного речення. Головні та другорядні члени речення. Типи питальних речень. Дієприкметник Participle I (форми). Часи дієслів групи Continuous (Active Voice). Часи	7	

	дієслів групи Perfect (Active Voice). Часи дієслів груп Indefinite, Continuous, Perfect (Passive Voice). Особливості вживання речень у пасивному стані. Інфінітив, його форми та функції. Об'єктний інфінітивний комплекс. Суб'єктний інфінітивний комплекс. Прийменниковий інфінітивний комплекс. Герундій, його форми та функції. Герундіальні комплекси. Модальні дієслова. Умовний спосіб. <i>Лексика:</i> академічна лексика загального вжитку, слова-зв'язки та логічні зв'язки. Лексика для вираження: причини та наслідку, порівняння та протиставлення. Лексика для висловлення думок і аргументів.		
2	Тема 2. Аналітичне читання та письмо. Підготовка до аналітичного читання: тексти за фахом (академічного та професійного спрямування, рівні B2-C1) Складання академічної термінології іноземною мовою, опис графіків, діаграм, пайчартів, таблиць за фахом.	7	
3	Тема 3. Усна практика. Підготовка до усної практики: Підготовка до виступів на конференціях, семінарах, вебінарах, участі у науковій дискусії та бесіди з теми наукового дослідження.	8	
4	Тема 4. Індивідуальне читання. Референційно-аналітична робота з автентичними текстами за фахом (обсяг 600 000 друкованих знаків). Складання референційно-термінологічного словника та переліку бібліографічних джерел за темою дисертаційного дослідження.	11	
5	Тема 5. Письмова практика. Структурні та змістовні аспекти наукових есе, анотацій, статей. Пунктуація. Індивідуальне аудіювання автентичних текстів різноманітних форматів (аудіо-візуальні лекції, майстер-класи) за фахом та письмове анотування таких текстів. Написання анотацій до наукових статей, написання наукових статей/матеріалів конференцій.	11	
	Самостійна робота (дві анотації, реферат і термінологічний глосарій, наукова стаття)	40	Включено до поточного та підсумкового контролю
Разом за I семестр		84	

II семестр			
1	Тема 1. Актуальні питання з граматики та лексики. Граматика: дієприкметник Participle II (форми). Безособові речення. Конструкція there is, there are. Емфатична конструкція it is (was) ...	2	

	that (who) та інші емпатичні конструкції. Слова-замісники. Пасивний стан дієслів. Сполучники. Складні речення. Складносурядне речення. Складнопірядне речення. Типи пірядних речень. Непряма мова. Узгодження часів. Дієприкметники. Participle I і Participle II (форми та функції). Дієприкметникові комплекси. Незалежний дієприкметниковий комплекс. Лексика: Науково-дослідницька лексика для наукового опису і аналізу. Статистична та кількісна лексика. Лексика для академічного письма. Формальні синоніми до поширених слів академічного спрямування. Словосполучення та сталі вирази. Словотвір: префікси, суфікси, корені.		
2	Тема 2. Аналітичне читання та письмо. Підготовка до аналітичного читання (академічне, професійного спрямування, тексти рівнів B2-C1). Складання академічної термінології іноземною мовою.	2	
3	Тема 3. Усна практика. Підготовка до усної практики: бесіди з теми наукового дослідження. Підготовка до виступів на конференціях, семінарах, вебінарах, участі у науковій дискусії	6	
4	Тема 4. Індивідуальне читання. Референційно-аналітична робота з автентичними текстами за фахом (обсяг 600 000 друкованих знаків). Складання референційно-термінологічного словника та переліку бібліографічних джерел за темою дисертаційного дослідження.	5	
5	Тема 5. Письмова практика. Структурні та змістовні аспекти наукових есе, анотацій, статей. Пунктуація. Індивідуальне аудіювання автентичних текстів різноманітних форматів (аудіо-візуальні лекції, майстер-класи) за фахом та письмове анотування таких текстів. Написання анотацій до наукових статей, написання наукових статей/матеріалів конференцій.	5	
	Самостійна робота (три анотації, реферат і термінологічний глосарій, мультимедійна презентація)	40	Включено до поточного та підсумкового контролю
	Разом за II семестр:	60	
	РАЗОМ за рік	144	

Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість
---	--------------------------------	-----------

з/п		годин
		денна
I семестр		
1	Розглянути два автентичні наукові джерела (статті, монографії) іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою та скласти до кожного одну письмову анотацію іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою та одну письмову анотацію українською мовою (тема 1, 2 та 5). Обсяг анотації: 1200 друкованих знаків без пробілів, з рубрикою Key terms: 5-7 термінів. 5 балів за кожну анотацію. Загальна кількість балів – 0-10.	5
2	Опрацювати 5-7 автентичних наукових текстів за фахом (по 300000 др.знаків) за темою дисертаційної роботи та скласти письмовий огляд дослідженого у формі реферату іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою, а також укладанням термінологічного глосарію за фахом (50 одиниць) іноземною (англійською\німецькою\французькою) та українською мовами (тема 1 та 4). Загальна кількість балів – 0-30 (0-20 балів за реферат та 0-10 за термінологічний словник).	15
3	Підготувати наукову статтю іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою (7-8 сторінок / 8000-10000 др. зн.) за темою наукового дослідження для подальшої публікації у фаховому виданні або збірнику матеріалів всеукраїнської або міжнародної конференції (тема 1, 3 та 5). Загальна кількість балів – 0-15.	20
	РАЗОМ завдання для самостійної роботи за I семестр	40
II семестр		
1	Розглянути три автентичні наукові джерела (статті, монографії): два іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою та один українською мовою та скласти до кожного письмові анотації іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою (тема 1, 2 та 5). Обсяг анотації: 1200 друкованих знаків без пробілів, з рубрикою Key terms: 5-7 термінів. 0-5 балів за кожну анотацію. Загальна кількість балів – 0-15 за три анотації іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою.	10
2	Опрацювати 5-7 автентичних наукових текстів за фахом (по 300000 др.знаків) за темою дисертаційної роботи та скласти письмовий огляд дослідженого у формі реферату іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою, а також укладанням термінологічного глосарію за фахом (50 одиниць) іноземною (англійською\німецькою\французькою) та українською мовами (тема 1 та 4). Загальна кількість балів – 0-30 (0-20 балів за реферат та 0-10 за термінологічний словник).	15
3	Підготувати наукову доповідь з мультимодальною презентацією за темою наукового дослідження/статті для участі іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою у всеукраїнській або міжнародній науковій конференції, круглому столі (тема 1 та 3). Загальна кількість балів – 0-10.	15
	РАЗОМ завдання для самостійної роботи за II семестр	40

Критерії оцінювання видів самостійної роботи

Самостійна робота за рік включає виконання таких видів самостійної роботи: анотування автентичних наукових текстів, реферування автентичних наукових публікацій та складання термінологічних глосаріїв, написання статті та підготовка мультимедійної презентації для участі в конференції:

1. Анотування:

Матеріал: автентичні наукові джерела (статті, монографії) іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою.

Завдання: скласти до кожного письмові анотації іноземною (англійською\німецькою\французькою) та українською мовами (тема 1, 2 та 5).

Обсяг анотації: 1200 друкованих знаків без проміжок, з рубрикою Key terms: 5-7 термінів.

Оцінювання: а) Загальна кількість балів для I семестру: 0-10 балів (дві анотації: одна анотація іноземною та одна анотація українською мовами. За кожну анотацію нараховується 0-5 балів);

б) Загальна кількість балів для II семестру: 0-15 балів (три анотації іноземною мовою. За кожну анотацію нараховується 0-5 балів).

Критерії оцінювання анотації:

Дескриптори для оцінювання анотації	Оцінка
Анотація за обсягом є достатньою (1200 +/- 10%). Аспірант надає повну, стислу, зрозумілу, добре структуровану анотацію, використовує наукову та загальновживану лексику та граматичні одиниці. При цьому допускається невелика кількість граматичних, лексичних та орфографічних помилок (до двох кожного типу, але не більше трьох загальною кількістю), якщо вони не заважають розумінню анотації. Дотримується академічна доброчесність, в анотації відсутні запозичення.	5
Анотація за обсягом не є достатньою (1200 знаків – 20%). Аспірант надає стислу, зрозумілу, добре структуровану анотацію, відносно коректно використовує наукову та загальновживану лексику та граматичні одиниці. При цьому допускається певна кількість граматичних, лексичних та орфографічних помилок (до трьох помилок кожного типу, але не більше п'яти загальною кількістю), якщо вони не заважають розумінню анотації. Дотримується академічна доброчесність, в анотації відсутні запозичення.	4
Анотація за обсягом не є достатньою (1200 знаків – 40 %). Аспірант надає інформацію не повністю, з порушенням принципу зв'язності. Анотація не є чітко структурованою. Аспірант робить велику кількість лексичних, граматичних та орфографічних помилок (до трьох помилок кожного типу, але не більше дев'яти загальною кількістю), які частково заважають розумінню анотації. Дотримується академічна доброчесність, в анотації відсутні запозичення.	3
Анотація за обсягом є замалою (1200 знаків – більше 40 %). Аспірант не надає анотації взагалі за форматом та змістом, або анотація містить не пов'язані між собою речення із великою кількістю помилок усіх типів, що перешкоджає розумінню анотації. Дотримується академічна доброчесність, в анотації відсутні запозичення.	2

2. Реферування:

Матеріал: 5-7 автентичних наукових текстів за фахом (300000 др.знаків) за темою дисертаційної роботи;

Завдання: зробити письмовий реферат текстів іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою з укладанням термінологічного глосарію за фахом (50 одиниць) іноземною (англійською\німецькою\французькою) та українською мовами (тема 1 та 4);

Обсяг реферату: мінімум 12000 знаків;

Платформа: Moodle;

Оцінювання: а) Загальна кількість балів для I семестру: 0-20 балів за реферат та 0-10 за термінологічний глосарій, сумарно 0-30 балів (за умов самостійності та повноти висвітлення питання);
 б) Загальна кількість балів для II семестру: 0-20 балів за реферат та 0-10 за термінологічний глосарій, сумарно 0-30 балів (за умов самостійності та повноти висвітлення питання).

Критерії оцінювання реферування (реферату та термінологічного глосарію):

Дескриптори для оцінювання письмового реферування	Кількість балів
Реферат	20
Структура роботи (наявність вступу, основної частини, висновків, списку літератури).	2
Формулювання у вступі актуальності теми з урахуванням новітнього доробку науки, мети, об'єкта, предмета, завдань, матеріалу і методів дослідження	3
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів; знання наукової літератури, у т.ч. новітньої	3
Адекватність емпіричного матеріалу	3
Достовірність, логічність і аргументованість висновків	3
Оформлення тексту і списку літератури із дотриманням бібліографічних стандартів, визнаних МОН України	3
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	3
Термінологічний глосарій	10
Структура та оформлення глосарію (робота структурована, подана у вигляді таблиці або списку з логічною організацією)	2
Повнота глосарію та відповідність тематиці дослідження (подано достатню кількість термінів – 50), терміни релевантні темі дисертації, демонструють глибоке занурення у предметну галузь	2
Коректність термінів (терміни вжито у правильному значенні, згідно з академічними джерелами; уникнуто двозначності або змішування понять)	2
Академічна грамотність (відсутні мовні, граматичні, стилістичні помилки)	2
Якість українських еквівалентів (для кожного терміна подано український еквівалент, який є точним і фаховим).	2
Разом	30

3. Підготувати наукову статтю (тема 1 та 5) іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою за темою наукового дослідження;

Обсяг: 7-8 сторінок / 8000-10000 др. зн.;

Тема: власне наукове дослідження;

Призначення: для подальшої публікації у фаховому виданні або збірнику матеріалів всеукраїнської або міжнародної конференції;

Оцінювання: 0-15 балів (за умови успішного проходження процедури перевірки на плагіат, дотримання норм академічної доброчесності та вимог до прийняття статті в збірку наукових праць\матеріалів конференції).

Критерії оцінювання наукової статті іноземною (англійською\німецькою\французькою) мовою:

Дескриптори для оцінювання письмового проекту	Кількість балів
Структура роботи (наявність вступу, основної частини, висновків, списку літератури).	2
Формулювання у вступі актуальності теми з урахуванням новітнього доробку науки, мети, об'єкта, предмета, завдань, матеріалу і методів дослідження	3
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	3
Наявність двох анотацій іноземною (англійською\німецькою\французькою) та українською мовами з укладанням рубрики ключові слова іноземною (англійською\німецькою\французькою) та українською мовами	2
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів; знання наукової літератури, у т.ч. новітньої. Достовірність, логічність і аргументованість висновків	3
Оформлення тексту і списку літератури із дотриманням бібліографічних стандартів, визнаних МОН України	2
Разом	15

4. Мультимедійна презентація для участі в конференції:

Обсяг: мінімум 10 слайдів;

Платформа: Moodle (для мультимедійної презентації) та Zoom (для співбесіди та захисту презентації за темою наукового дослідження та фаху);

Формат: комбінований: мультимедійна презентація та усне озвучування презентації на конференції або круглому столі;

Тривалість: до 10 хвилин;

Оцінювання: 0-10 балів.

Критерії оцінювання мультимедійної презентації для участі в конференції:

Аспект оцінювання мультимедійної презентації	Кількість балів
Адекватність обсягів графічного/мультимедійного та усного складників	2
Структура презентації (вступ, основна частина, висновки, література)	1
Повнота розкриття теми: аналіз і критичне узагальнення, наукових підходів на базі наукової літератури, у т.ч. новітньої	2
Адекватність теоретичного підґрунтя, емпіричного матеріалу і методів	1
Оформлення презентації та усна подача презентації	2
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	2
Разом	10

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література (англійська мова)

1. Шевченко І.С. (2023). Academic English: writing articles and conference papers (академічна англійська мова: написання статей і доповідей на конференціях): навчально-методичний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 42 с.

2. Ільченко О.М. (2024). Англійська для науковців. The Language of Science: Підручник. – 8 вид., доопрацьоване. – К.: Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС». – 334 с.
3. Foley, M. (2018). Longman Advanced learners' grammar. Pearson Education: Longman. 384 p.
4. Mann, M., Taylore-Knowles, S. (2019). Destination C1&C2. Grammar and vocabulary. Oxford: Macmillan. 264 p.
5. McCarthy, M., O'Dell, F. (2016). Academic vocabulary in use. Cambridge: Cambridge University Press. 178 p.
6. McCarthy, M., O'Dell, F. (2019). English collocations in use. Advanced. Cambridge: Cambridge University Press. 164 p.
7. Wallwork, A. (2017). English for academic research: Writing exercises. Pisa: Springer. 200 p.

Допоміжна література (англійська мова)

1. M. Swan, C. Walter. (2018). How English Works. – Oxford: Oxford University Press. 358 p.
2. Evans, V. Enterprise. (2016). Grammarway 4 // London: Express Publishing. 160 p.
3. Wallwork, A. (2020). English for academic research: Grammar, Usage and style. NY: Springer. 252 p.
4. Hewings M. (2019). Cambridge Academic English. An integrated skills course for EAP. Upper Intermediate. Cambridge: Academic Publishing. 176 p.
5. Murphy, R. (2019). English grammar in use. Cambridge: Cambridge University Press. 392 p.
6. IELTS 12 Academic with answers. (2020). Cambridge: Cambridge University Press. – 136.
7. Geyte, E. (2021). Reading for IELTS. London: Harper Collins Publishers. 144 p.
8. Zemach, D., Rumisek, L. (2017). Academic writing from paragraph to essay. Oxford: Macmillan. 138 p. DOI: <https://library.unmas.ac.id/repository/EBK-00032.pdf>.
9. Bailey, S. Academic writing. (2018). A handbook for international students. London and New York: Routledge. 272 p. DOI: <https://library.unmas.ac.id/repository/EBK-00032.pdf>.
10. Gusieva G., Pozharytska O., Morozova I., Lenska O., Miliutina K. (2023). Computer Game as an Alternative Artistic Discourse. Theory and Practice in Language Studies. Theory and Practice in Language Studies. Vol. 13, No. 2. pp. 311-317. DOI: <https://doi.org/10.17507/tpls.1302.05>.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Інформаційні ресурси (англійська мова)

1. Мультимедійна платформа English4Ukraine. – Режим доступу: <https://mu.edu.ua/english4ukraine>
2. English with the BBC Service [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk>
3. Oxford University Press [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oup.co.uk>
4. OUP online [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oup.com>
5. Longman Dictionary [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ldoceonline.com/>
6. English Grammar and Writing online [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.edufind.com>
7. Good tests and exercises in English Grammar [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usingenglish.com/online-tests.html>
8. Vocabulary and Grammar Exercises online [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.roseofyork.co.uk/learning.html>
9. English for learners [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.churchillhouse.com/english/learners.html>
10. What is the word of the day? Oxford Dictionaries online...[Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.askoxford.com>
11. Enjoy English idioms with Cambridge University Press CUP Activity Page [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dictionary.cambridge.org>
12. VOA Learning English. Learn American English and Much More [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.voanews.com/learningenglish/home/>
13. BBC Learning English [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/language/>
14. English Grammar Reference and Exercises. – Режим доступу: <http://www.ego4u.com/en/cram-up/grammar>
15. Academic presentation language. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wAU1Vi2Bq-Q>
16. IELTS reading practice tests 2021. – Режим доступу: <https://ieltscuecard.trendinggyan.com/2020/12/ielts-reading-practice-test-2021.html>

17. IELTS reading free academic 50 tests 2021. – Режим доступа:
<https://ieltscuecard.trendinggyan.com/2021/03/ielts-academic-reading-practice-test-pdf.html>
18. IELTS academic reading practice tests with answers. – Режим доступа:
<https://www.kanan.co/ielts/academic/reading/practice-test-with-answers-pdf/>
19. Cambridge practice tests for IELTS listening. – Режим доступа:
<https://ielstrainingonline.com/cambridge-practice-tests-for-ielts-listening/>
20. Cambridge IELTS 1-17 tests. – Режим доступа:
<https://practicepteonline.com/cambridge-ielts-1-13-tests/>
21. Aeticle-writing essentials. – Режим доступа:
https://plos.org/resources/writing-center/?gclid=CjwKCAjwzNOaBhAcEiwAD7Tb6BvBOePINH2uKWeBav5xZC7VslI4vKdjZBlt2g3MxbhoQlPu_p7oxxoCYCMQAvD_BwE
22. IELTS-up. – Режим доступа: <https://ielts-up.com/writing/ielts-writing-tips.html>
23. Ten smart ways to ace your next academic presentation. – Режим доступа:
<https://www.timeshighereducation.com/campus/ten-smart-ways-ace-your-next-academic-presentation>
24. Scientific public lectures. – Режим доступа:
https://perimeterinstitute.ca/public-lectures?gclid=CjwKCAjwzNOaBhAcEiwAD7Tb6NKHK8ElfQSEnLvln73W7vFyie2f-VDU-P7z1php2xVR-9PvTp1gx0C1z0QAvD_BwE
25. The Economist. – Режим доступа: <https://www.economist.com/the-world-in-brief>.